

Marlena Gołębiowska

Rok 2023: prognozy gospodarcze dla państw Europy Środkowej

Wyraźne wyhamowanie wzrostu gospodarczego stanowić będzie istotne wyzwanie dla środkowoeuropejskich gospodarek w 2023 r. Państwa regionu wciąż borykać się będą z ekonomicznymi skutkami kryzysu wywołanego pandemią COVID-19 oraz energetycznego, związanego z wojną rosyjsko-ukraińską. Prognozy Komisji Europejskiej przewidują wyraźny spadek dynamiki PKB we wszystkich państwach regionu, a w niektórych nawet recesję.

Prognozy wzrostu gospodarczego na świecie. Prognozy gospodarcze kluczowych ośrodków prognostycznych – Międzynarodowego Funduszu Walutowego (MFW) oraz Organizacji Współpracy Gospodarczej i Rozwoju (OECD) – są mało optymistyczne. Rok 2023 w skali świata przyniesie szeroko zakrojone i ostrzejsze niż oczekiwano spowolnienie gospodarcze. Światowa gospodarka, która wciąż odczuwa ekonomiczne skutki kryzysu wywołanego pandemią, doświadcza kolejnego kryzysu – energetycznego, niosącego za sobą wysoką inflację, niespotykaną w wielu państwach od dziesięcioleci. Rosnące ceny powodują, że płace realne spadają i tym samym zmniejsza się siła nabywcza. W efekcie wiele gospodarek w skali świata wyraźnie hamuje. MFW prognozuje, że globalny wzrost spowolni do 2,7% (to znacznie mniej niż w 2021 r. – 6,0% i szacunkowo w 2022 r. – 3,2%). Jeszcze niższy wzrost światowego PKB zakłada w 2023 r. OECD – zaledwie 2,2%. Ponadto OECD wskazuje, że za prawie trzy czwarte tego wzrostu odpowiadać będą azjatyckie gospodarki rynków wschodzących, podczas gdy Europa i Ameryki Północna i Południowa odnotują bardzo niski wzrost.

Komisja Europejska prognozuje, że w 2023 r. wzrost PKB w Unii Europejskiej wyniesie zaledwie 0,3% (w 2021 r. było to 5,7%, w 2022 r. szacuje się 3,2%). Równocześnie KE podkreśla, że jest to wynik geograficznej bliskości wywołanej przez Rosję wojny w Ukrainie oraz wciąż dużego uzależnienia od importu surowców i paliw. Oba te czynniki dotyczą szczególnie państw Europy Środkowej.

Prognozy wzrostu gospodarczego w Europie Środkowej. Rok 2023 według prognoz Komisji Europejskiej we wszystkich państwach środkowoeuropejskich przyniesie znaczące spowolnienie tempa wzrostu gospodarczego.

- Najniższe przewidywania dotyczą **Łotwy**, gdzie oczekiwane jest wyhamowanie wzrostu gospodarczego mogące skutkować recesją. W 2023 r. spodziewany jest tam spadek dynamiki PKB o 0,3%. Stoją za nim: ograniczenie konsumpcji przez gospodarstwa domowe ze względu na rosnące ceny oraz trudności w eksporcie wynikające ze spowolnienia w UE, które mają wystąpić m.in. w istotnym dla tego państwa sektorze drzewnym. Gospodarki pozostałych państw bałtyckich również wyraźnie wyhamują. Na **Litwie** prognozowany wzrost gospodarczy w 2023 r. to tylko 0,5%, a w **Estonii** – 0,7%. Należy równocześnie zaznaczyć, że są to wyniki odnoszące się do 2022 r., w którym to według najnowszych szacunków państwa bałtyckie odnotowały jedne z najniższych poziomów wzrostu gospodarczego w regionie Europy Środkowej. Było to skutkiem utrzymującej się wysokiej inflacji, która w 2022 r. pozostawała największym wyzwaniem gospodarczym państw bałtyckich ([„Komentarze IEŚ”, nr 492](#), [„Komentarze IEŚ”, nr 670](#)), a z każdym kolejnym miesiącem także pozostałych państw strefy euro. Stąd też zaostrenie polityki pieniężnej Europejskiego Banku Centralnego – w lipcu 2022 r. stopa procentowa podstawowych operacji refinansujących wzrosła do 0,50 pkt proc., we wrześniu o 0,75 pkt proc. i w październiku o kolejne 0,75 pkt proc. W efekcie główna stopa procentowa wynosi obecnie 2%, co ma przyczynić się do wyhamowania inflacji, ale również ma swoje przełożenie na dynamikę wzrostu PKB.
- Kolejno najniższy wzrost gospodarczy w 2023 r. przewidywany jest przez KE w państwach Grupy Wyszehradzkiej. Najniższe prognozy dotyczą **Czech** i **Węgier** – w obu tych gospodarkach ma być to wzrost o zaledwie 0,1%. Na wysoce uprzemysłowioną i energochłonną gospodarkę Czech duży wpływ wciąż będą

miały zakłócenia w łańcuchu dostaw oraz wysokie ceny energii. Ponadto kryzys w Czechach potęgować będzie wyhamowanie ich strategicznego partnera gospodarczego – Niemiec, w których prognozuje się recesję na poziomie 0,6%. Natomiast Węgry zmagać się będą z rekordową inflacją – według najnowszych odczytów najwyższą w całej UE ([„Komentarze IEŚ”, nr 748](#)), a także z efektami polityki rządu Węgier w walce z rosnącymi cenami nośników energii ([„Komentarze IEŚ”, nr 747](#)). Spowolnienie tempa wzrostu gospodarczego czeka także pozostałe państwa Grupy Wyszehradzkiej – na **Słowacji** prognozowany wzrost gospodarczy w 2023 r. to 0,5%, natomiast w **Polsce** – 0,7%. Równocześnie jednak w państwach tych prognozuje się wyższy wzrost PKB niż w pozostałych państwach Grupy Wyszehradzkiej. Na Słowacji skutki niższej konsumpcji i eksportu zrównoważyć mają bowiem inwestycje prywatne. Natomiast w Polsce, pomimo wysokiej inflacji, oczekuje się, że konsumpcja nie zmniejszy się znacząco dzięki m.in. napływowi uchodźców z Ukrainy. Równocześnie jednak podwyższona presja kosztowa i rosnące koszty finansowania będą negatywnie wpływać tam na wzrost inwestycji prywatnych.

- Nieznacznie lepsze wyniki wzrostu gospodarczego prognozowane są w państwach południowych regionu środkowoeuropejskiego – w **Słowenii** 0,8%, w **Chorwacji** – 1%, w **Bułgarii** – 1,1% oraz w **Rumunii** – 1,8%. W przypadku tych państw wzrost realnego PKB wspierać będą: rozwijający się eksport i inwestycje, ożywienia w turystyce i innych usługach oraz oczekiwany napływ środków unijnych, w szczególności z Instrumentu na rzecz Odbudowy i Zwiększania Odporności (RRF). Równocześnie jednak wzrost ten wciąż będzie znacznie niższy niż w ostatnich latach z uwagi na słabsze otoczenie zewnętrzne, dużą niepewność i również wysokie w tych państwach ceny energii oraz inflację.

Wnioski i rekomendacje. Rok 2023 w Europie Środkowej przyniesie wyraźne wyhamowanie wzrostu gospodarczego. W celu zniwelowania negatywnych skutków spowolnienia konieczna będzie zmiana polityki fiskalnej. Gospodarki te będą musiały skutecznie zarządzać swoimi finansami publicznymi, aby uniknąć ewentualnego nadmiernego zadłużenia publicznego i zapewnić stabilne środowisko inwestycyjne. Tym samym szczególną uwagę należy zwrócić na zwiększenie efektywności sektora publicznego.

Ponadto w obliczu spowolnienia aktywności gospodarczej państwa środkowoeuropejskie będą musiały skoncentrować się na wzmocnieniu konkurencyjności, tak aby stworzyć silne podstawy dla przyszłego wzrostu. W tym celu rządy państw tego regionu powinny intensyfikować wsparcie dla innowacji, a także inwestycje w sektory zielonej gospodarki oraz technologie cyfrowe. To ważne, gdyż pozwoli zapewnić, że region będzie mógł skutecznie konkurować na rynkach światowych po wyjściu ze spowolnienia. Równocześnie zwiększać powinien się dostęp do finansowania dla małych i średnich przedsiębiorstw, które stanowią podstawę wielu gospodarek środkowoeuropejskich. Istotne jest także pogłębianie współpracy między poszczególnymi państwami Europy Środkowej w celu wspierania rozwoju regionalnego w ramach wzajemnej wymiany handlowej i inwestycyjnej, a także zapewnienia bezpieczeństwa energetycznego ([„Komentarze IEŚ”, nr 749](#)).